

**'יציאת אירופה' – 'אקסודוס-47' – President Warfield –
"נתיב הייסורים" מארה"ב עד ליציאתה מצרפת ארצה**

מרישומי מטה 'המוסד לעליה ב' בפאריס-1947¹

ליקט, ערך והוסיף הערות [בסוגריים] – יהודה בן-צור.

- 30.1.47 – 'דני' [זאב שינד, מבכירי 'המוסד' במיאמי, ארה"ב] טלפן: "התקשר²
[ערך חוזה] עם כלי [שייט] מוביל בננות. מחירו 120 אלף \$ [מתאים] ל- 2.500/3.000 איש"
[בפועל, הוסעו בו מעל ל- 4.500 מעפילים].
- 12.2.47 – 'דני': "אחרי קשיים רבים יקבל בוודאי מחר את הדגל 'ה' [הונדורס] עבור
'הנשיא' [הכיניו המנהלתי של האוניה, להבדיל מהמבצעי, 'אקסודוס 47']. מעריך שהיא תצא
ל'סידני' [מרסיי] ב- 22.2 או אולי לפני זה".
- 20.2.47 – 'דני', טלגרפית: "פורמאליות [מסמכי] 'הנשיא' סודרו. יצא בסוף השבוע
הבא, 1/3/47".
- 26.2.47 – 'דני': " 'הנשיאה' הפליגה 24/2 ל'סידני'. הדגל 'ה' ", [אך נאלצה לחזור,
בשל מים שחדרו למחסניה בעת סערה].
- 6.3.47 – 'דני': 'הנשיא' יצא בסוף שבוע הבא... [מיועד] ל- 4.000" [בפועל נקלטו
בה, 4.530 מעפילים].
- 19.3.47 – 'דני': " 'הנשיא' יצא היום או מחר. יש צרות עם חברת הביטוח".
- 24.3.47 – 'דני': "הנשיא מוכן אך אינו יכול לצאת. נציג 'ה' רוצה לקבל [לבטל] את
הרישום בחזרה [רישום ודגל, הינם תנאי הכרחי לקבלת התר הפלגה]. עושים מאמצים על
מנת להתגבר על צרה זו, אך אם לא יצליחו – ייווצר מצב קשה והפסד כספי".
- 27.3.47 – 'מיכאל' [כיניו של משה צ'רבינסקי-כרמיל, מזכיר 'המוסד' בת"א, שביקר
בפאריס] ו'ברג' [פינו גינזברג, גזבר 'המוסד' באירופה] שוחחו עם 'דני': "התגבר על הקשיים
[קרוב לוודאי ע"י הגדלת התשלום "תחת לשולחן"] על 'סמרטוט' [כיניו הדגל] 'הנשיא' וזה יצא
[יפליג] מחר-מחרתיים".
- 31.3.47 – " 'הנשיא' יצא מ'דני' [ארה"ב] ב- 29/3/47".
- 2.4.47 – 'דני': " 'הנשיא' – לפי דרישת המוכר, לא לשלוח [את האוניה] ל'רודי'
[שמריה צמרת, הממונה על שלוחת 'המוסד' במרסיי]. מקום אחר על יד 'סידני' – אפשרי.
האפוטרופוסים [הקהילה היהודית] עשו רעש [פרסום] סביב 'הנשיא' במקום היציאה [נמל
בלטימור]. מבקש להודיע לאן לשלוח את 'הנשיא'".
- 2.4.47 - 'רודי' [הממונה על שלוחת 'המוסד' במרסיי]: "טרם מצא נמל הכנה
ל'נשיא'. נמסר לו כי 'הנשיא' צריך להיות מכוון למקום אחר".
- 6.4.47 – 'בן-נון'-יהושע בהרב³, 'ברג' ו'רודי' מדווחים ממרסיי: " 'בן-נון' מציע
שישלחו לו [לנמל ליסבון] את 'הנשיא'. 'רודי' יתקשר היום עם 'דני' בקשר לזה".
- 8.4.47 – 'רודי': "תובע שישלחו... מפקדים/מלווים ומספר 'גדעונים' [אלחוטנים]
הדרושים עבור... ה'נשיא'... " [עד להפלגתה ארצה הצטרפו המלווים הבאים: יוסי הראל-
מפקד, מיכה פרי וצבי כצנלסון-פלי"ם, סימה שמוקלר-חובשת ו'הגדעונים', עזריאל ענב ומקס
כהן. אייק אהרונוביץ-ארן-פלי"ם, שהגיע עם האוניה כקצין, מונה במרסיי לרב החובל בפועל].
- 11.4.47 – 'חושי' [חנן גייסמר פעיל 'המוסד' במרסיי] דוח: "נתקבלה ידיעה מ'דני':
'הנשיא' יבוא ב- 14/4".
- 13.4.47 "President Warfield-הנשיא" – מגיעה הלילה ל'סידני'. תעגון ב- Cap Janet.
יש לה 30 טון מטען" [חצי שעה לאחר הגעת ידיעה זו], 'אלון' [ארזי, הממונה על
שלוחת 'המוסד' באיטליה] מציע: "...מוכן לקבל את 'הנשיא' מבלי שיכינו אותו ב'סידני'.
לשלוח [אותו] לספ. [לה-ספציה] – לשם תיקונים" [הכוונה כמובן לביצוע ההתקנות הנדרשות
להובלת אלפי מעפילים].
- 14.4.47 – 'רודי': " 'הנשיא' טרם הגיע".
- 15.4.47 – 'רודי': " 'הנשיא' מגיע עכשיו למרסיי".

¹ זאב וניה הדרי, 'המוסד לעליה ב' / יומן המבצעים – פאריס 1947, הוצ' אוניברסיטת ב-ג בנגב.

² זאב שינד הקים בארה"ב חברה "כשרה" בשם: 'F.B. Shipping Co'. המשמעות: 'Fuck the British'.
³ יהושע בהרב, חבר קבוץ גנוסר. פעיל שטח של 'המוסד'. פיקד על אונית המעפילים 'הגנה' ביולי 1946.

16.4.47 - 'רודי': " 'הנשיא' פנה לקבלת דלק, אולם החברה, שהיא 'מנובלת' (מנוולים, כינוי לבריטים), סירבה לתת לפי הוראת משרדה הראשי, על יסוד הוראה ממשרד החוץ 'המנובל'. יקבלו דלק מחברה צרפתית".

18.4.47 - 'רודי': "יש קשיים עם הדלק עבור 'הנשיא', גם עם החברה הצרפתית. אם יתגברו על הקשיים תצא מחר בערב ל'אלון' [יהודה ארזי באיטליה].
[מעבר 'הנשיא' לאיטליה]

21.4.47 - 'רודי': " 'הנשיא' טרם קבל דלק. מחכה כל רגע לחדשות". לאחר ששעות: " 'הנשיא' קבל דלק ויצא. יהיה אצל 'ליאונרד' [איטליה] ביום ה' בבוקר. העיכוב היה אדמיניסטרטיבי ולא בגלל התערבות האויב". [עד מהרה התברר, שגם באיטליה הבריטים ניסו למנוע מכירת דלק, ראה מכתב השגרירות הבריטית המצורף].

6.5.47 - 'ליאונרד' [כשבועיים לאחר הגעת 'הנשיא' ללה-ספציה]: "מבקשים להשיג הסכמת 'השחור' [מנהל הג'וינט, שוורץ], שהג'וינט אצלם [באיטליה] ייתן להם 15 טון קמח ו- 8 טון בשר, אחרת לא יהיה אוכל בשביל 'הנשיא'".

10.5.47 - 'ברג': 'השחור' הסכים לתת ל'ליאונרד' את הקמח והבשר הדרוש, נגד תשלום".

10.5.47 - 'דניאלה' [עדה סרני, שהחליפה את יהודה ארזי באיטליה]: 'המנוולים' הקיפו את 'הנשיא' במשחתות. יש לדרוש מיד מחברת האוניות שתטלגרף למיניסטרוני הצי, מינ. הפנים ומינ. החוץ ותמחה על עבירה על החוק הבין-לאומי... להודיע לשלטונות אלה כי יהיו אחראים בעד כל נזק שייגרם לחברה".

11.5.47 - 'דני': "נמסר ל'דני' [לארה"ב] עניין 'הנשיא' ובקשת 'דניאלה' לטלגרף לשלטונות 'ליאונרד'".

12.5.47 - יוסף א. [מי זה ?] ('ליאונרד'): "לגבי גיוס ה- 4.000 [מעפילים] ל'נשיא', בטוח שיצליח להגיע למספר זה".

14.5.47 - שיחת 'דניאלה'-'ברג': "עם 'הנשיא' סיבוכים, מסביבה שמירה של המקומיים [השלטונות האיטלקיים]. מכינים כל הדרוש עבורו. והכוונה היא להכינו בים [אברהם זכאי-פלי"ם, הממונה על התקנת האוניות באיטליה, הפליג עם 5 נגרים איטלקיים והשלים את עבודת ההתקנות בדרכה חזרה לצרפת]. יהיה קשה מאוד לקבל עבורו אנשים [מעפילים] מ'בנימין' [איטליה]. אוכל יש. השאלה הקשה - מחסור בדלק. אינה יודעת בדיוק הרזרבה [של מעפילים] הקיימת אצל 'בנימין'. מקווה שעם התינוקות יגיע המספר ל- 4.000. סבורה שמבחינת הסטביליות [יציבות האוניה] לא יוכל 'הנשיא' לקחת יותר מ- 4.000... עד שתצא מסיבוכו [מהתסבוכת] 'הנשיא' מבקשת לא לשלוח אליה כלים נוספים [הכוונה לכלי שייט קטנים שסייעו להעברת המעפילים מהחוף לאוניה], שיש חשש כי הם ידועים ל'סיטרא' [הבולשת האיטלקית]. אין כל קשי להכין אצלה [באיטליה] כלים בלתי-ידועים. לגבי כלים ידועים אולי תצליח לקבל גרנטיה [ערבות] שלא יגעו בהם, אך רק תמורת הענקות [שוחד] גדולות וספק אם זה כדאי".

15.5.47 - 'רודי': "...ל'נשיא' צרות [באיטליה]. מנסים להוציאו נתקלים בקשיים".

15.5.47 - מ'דניאלה': "ענייני 'הנשיא' מאוד קשים, הייתה מוכרחה כמעט להתחייב לא לקבל ל'נשיא' אנשים מ'בנימין' [מעפילים מאיטליה]. מבקשת להודיע ל'רודי' להמציא בהזדמנות הראשונה דלק. באה בדברים גם ישר עם 'רודי'... לגבי מספר האנשים שאפשר לרכז אצל 'בנימין' המצב לא ברור. יחד עם הילדים מקווה שאפשר להגיע ל- 3.000... בעניין ברמן [?] קשה לה במצב הזה לשלוח אקספרט [ארכיטקט ימין] ל'נשיא'. לפי ידיעתה עד עתה אין הסטביליות של 'הנשיא' [עקב ההתקנות] מספיקה לנסיעה כזו". [בסופו של עניין, הפליגה 'אקסודוס 47' מצרפת עם 4.530 מעפילים].

16.5.47 - שיחה עם 'דניאלה': "המצב בקשר עם 'הנשיא' הוטב. בעצם אין מצד השלטונות כל עיכוב נוסף להפלגתה. מחר תשיג גם 70 טון דלק. דיברה עם ט. איש 'השחור' [הג'וינט] בעניין האוכל לכלי. חושש לתת והתקשר עם 'השחור'. 'דניאלה' דרשה ממנו קמח ובשר. מבקשת לפעול אצל 'השחור'. הבטחתיה. להכנת הכלי דרושים 8 ימים. תעשה מיד להכנתו המהירה. חוששת להטענת 'הנשיא' באנשים כי ניתנו הוראות חמורות שהדבר לא יקרה. (מתנהל כיום מ"מ בין ממשלת 'ליאונרד' ו'המנוולים' [איטליה והבריטים]). בלית

ברירה תעשה זאת – אך חוששת לסיבוכים וקשיי עבודה לאחר ההפלגה. כמובן שעלול להיות פנצ'ר גם בעת ההפלגה".

17.5.47 – 'ליאונרד': "יוסי המבורגר [הראל, שהיה בצרפת ומונה למפקד האוניה]

מבקש תשובה תוך יום-יומיים בדבר הצטרפותו אלינו [לאוניה באיטליה]".

18.5.47 – שיחה עם 'רודי': "שמע מ'ליאונרד' שהדלק ל'נשיא' הושג. בינתיים הוא

דואג ג' כ' לדלק... וידע מחר תשובה". [חודש וחצי לאחר מכן, ב-3.7.47 325/161/47, מצאה השגרירות הבריטית ברומא לנכון ל"שבח" את האיטלקים על הגבלת כמות הדלק שניתנה לאוניה בצאתה למרסיי, אך מאידך, טרחה לידע אותם על כוונת 'האקסודוס' להמשיך ולהפליג הלאה ממרסיי: "It is thus evident that the additional fuel for which she applied was not needed for the journey to Marseilles, but was intended to enable her to reach some other destination".

19.5.47 – שיחה עם 'דניאלה': 'הנשיא' בסדר ויכול לצאת הימה בכל עת שירצה.

ואולם יש ספ' [ספינה] מלחמה בריטית בליבורנו שאורבת כנראה לצאתו. בינתיים מכינים אותו. ט. מ'שחור' אינו רוצה לטלפן ל'שחור' [שוורץ, 'הגוינט']. 'דניאלה' מבקשת ש'השחור' יטלפן אליו בעניין האוכל והטרנספורט לפי הקווים שדברנו...". [בשלב זה נבדקה עדיין אפשרות העלאת המעפילים באיטליה].

20.5.47 – 'ליאונרד': "עניין 'הנשיא' הולך ומסתדר".

22.5.47 - 'דניאלה': 'הנשיא' מוכן לעבודה, אך אורבים לו על יד נמל ליב. [ליבורנו] –

בינתיים נעשות כל ההכנות לביצוע ההעמסה. [לאחר כ- 12 שעות]: "לרגל עניין 'הנשיא' והרעש סביבו רוצים המקומיים בשקט וניתנה הוראה ששום כלי זר לא יוכל להיכנס מבלי שיבוקר יסודית. מציע שחברת 'הנשיא' תבריק לרב החובל שיישאר לעגון במקומו כי החברה החליטה למכור הכלי. 'דניאלה' מקווה בכ"ז לבצע העבודה".

26.5.47 – אלי [זוהר, באיטליה]: "ביחס ל'נשיא' – המצב די מתוח. מטפלים

בהכנתה והעמסתה".

1.6.47 – 'בן-יהודה' [אחד ממינוי שאול אביגור] במילנו: "בעניין 'הנשיא' המצב די

מתוח. 'פינו' [גינזברג] הודיע שלא תהיה אפשרות לרכוש כלים [כלי שיט] אצל 'דניאלה'. אולם למען סדר עניין 'הנשיא' – הכרחי רכישת שני כלים לעזר [להעברת המעפילים מהחוף לאוניה]".

2.6.47 – 'רודי': "מוסר בשם 'בן-יהודה' כי ב'ליאונרד' דנים באפשרות העמסה על

'החומה' [י"ד חללי גשר א-זיו] ואולי גם 'הצפונית' [מדינת היהודים] בכדי להעלות [באמצעותן את המעפילים] על 'הנשיא' – כי 'הנשיא' הסתבך מיד בכדי שיוכל לקבל אנשים במישרים".

3.6.47 – 'בן-יהודה' במילנו: "התכנית ביחס ל'נשיא' מחייבת ש'החומה' ואולי גם

[הספינה] הקטנה מ'סידני' [אורה-שיבת ציון, במרסיי] יבואו ל'בנימין' ויעזרו בהעמסה. 'בן-יהודה' יברר עם 'הגוץ' [המחכיר היווני, בעל הספינות] הנמצא במילנו... יש לברר עם 'דרומי' ב'סילביה' [בן ירושלמי בספרד] אם 'הנשיא' יוכל להסתלק לשם במקרה הצורך".

3.6.47 – 'רודי' ב'סידני': " 'הצפונית' תצא היום ל'בית אורן' [רומניה]. דואג לכך

ש'החומה' והקטנה [שיבת ציון] תהיינה מוכנות לתכנית של 'הנשיא' [המדובר בתכנית להעמסת 'אקסודוס' 47 באמצעות שתי הספינות של 'הגוץ', לאחר ש'הצפונית'-מדינת היהודים הופנתה לרומניה.

6.6.47 – 'בן-יהודה' – יוליק [ברגינסקי, פעיל 'המוסד'] – יוסף [קלרמן, 'המשקיף',

עיתונאי, חבר הצ"ח שסייע ל'מוסד']: "עוד מטפלים בעניין 'הנשיא' ואולי יסתדרו בלי עזרת 'החומה' ו'אורה'".

9.6.47 – דן (עופרי) [שייקה בצ'כיה]: "מציע ש'הנשיא' בצרוף 'החומה', במידה

שיוכלו לקחת 7.000 איש, יבואו ל'אגמי' [רומניה]. דעתי שאם יש אפשרות לקחת 7.000 – כדאי לבא ל'אגמי' אחרת, אם פחות מזה – לא כדאי לסכן את התכנית". [הקיבולת 'המשותפת' של שתי הספינות, הסתכמה בכ- 5.215 מעפילים בלבד].

9.6.47 – 'בן-יהודה': "עניין 'הנשיא' עדיין. נמסרה לו דעתו של דן בקשר לתכנית

'הנשיא' ו'החומה' ל'אגמי'".

- 9.6.47 – 'רימון' [יצחק מקרסקו, פעיל 'המוסד' בבלקן]: "מעורר את שאלת משלוח 'הנשיא' לאגמי".
- 10.6.47 – 'בן-יהודה' במילנו: "מחפש אפשרות להיפגש עם 'ברג' [גזבר 'המוסד' באירופה, שישב בז'נבה]. הוא התקשר עם 'רודי' בקשר להכנת שני הכלים ['חומה' ו'אורה'] הדרושים ל'נשיא'. לחץ 'המנוולים' [הבריטים] אצל 'בנימין' גדל".
- 11.6.47 – 'בן-יהודה' ב'ליאונרד': "המצב של 'הנשיא' הולך ומחמיר. סוכם ש'הנשיא' יצא ל'רודי', לנמל ב. [פורט דה-בוק ?] יקבל דלק ואח"כ בצירוף 'החומה' ו'אורה' יבצע את המפעל אצל 'ליאונרד' [העלאת המעפילים באיטליה]. אם התכנית הזו תיכשל, דעתו של ב.י. [שאלו] ש'הנשיא' ילך לאגמי' ויחנה שם בנמל קטן עד שיבואו כלים אחדים למפעל הגדול [כגון, שתי 'הפאנים' [המפעל הגדול - התכנית להוציא 50.000 איש מרומניה]. מבקש לברר עם דן [שייקה, נציג 'המוסד' ביוגוסלביה] שם מקום ושם סוכן אשר לשם יש להפנות את 'הנשיא', במקרה של צורך [המדובר בתכנית נוספת להעברת 'הנשיא' ליוגוסלביה "עד יעבור זעם"]. ב.י. החליט עוד להיות ב'ליאונרד' עד גמר פרשת 'הנשיא'".
- 11.6.47 – ימיכה' ב'עפרי' [אפרים שילה, פעיל 'המוסד' בצ'כיה]: "נמסרה לו התכנית בקשר ל'נשיא'. יברר עם דן ויודיע".
- 11.6.47 – 'רימון': "נמסרה לו תכנית האפשרות של 'הנשיא'. יברר שאלת הנמל והסוכן ויודיע".
- 12.6.47 – 'רימון': "על יסוד התייעצות עם אנשים יודעי דבר אינו חושב שרצוי לשלוח את 'הנשיא' לאגמי'. א. הדבר מיד יתפרסם ואנשים יזרמו לכלי בתקווה לעלות. ב. יש חשש שאם הכלי יעמוד זמן מה בלי עבודה היות ואין לפ' [פנמה] נציגות אצל 'אגמי', יכולים "בני יוסף" [סטלין] להשתלט על הכלי ולקחת אותו. בקשנו לברר שוב את השאלה יסודית ולהודיענו".
- 13.6.47 – 'ימיכה' - ישראל [מי זה ?] ב'עפרי': "בעניין תכנית 'הנשיא' ל'ברוך' [בולגריה] – אין 'ימיכה' מאמין שאפשר לסדר בלי נוכחות איש אצל 'ברוך' ובכל אופן מתרה בנו בל נמסור את סידורי 'ברוך' לידי 'רימון'. נצטרך לחכות עד הגיעו של דן לשם".
- [מעבר 'הנשיא' לצרפת]
- 13.6.47 – 'אנדרה', 'סידני' [אבי שוורץ במרסיי]: 'הנשיא' הגיע לנמל P.d.B. [פורט דה-בוק] וקיבל דלק. מחכים לתכנית מ'דניאלה'. 'החומה' מוכנה כבר ו'אורה' תהיה מוכנה ביום ב'ג'".
- 14.6.47 – 'רודי': "נתקבלה הוראה לפיקוח הימי לבדוק את 'הנשיא'. הוראה שנייה – לא להרשות לקחת אנשים מכאן [מצרפת]".
- 15.6.47 – 'רודי': 'לנשיא' נתנו 233 טון דלק ויתנו עוד 100 בחביות. יהיה לו, יחד עם העודף מקודם, סה"כ 500 טון. 'המנוולים' יודעים על הימצאו של 'הנשיא' אצל 'רודי'. מבקש לברר אצל שלטונות הפקוח תוצאות חקירתם".
- 16.6.47 – 'רודי': "על יד 'הנשיא' נמצאת משחיתה. טרם הובררה זהותה".
- 16.6.47 – 'רימון', ב'אגמי': "חוזר על הודעתו שאין לשלוח את 'הנשיא' למקלט אליו. סבור שהמצב עלול להשתנות לרעתנו ודעתנו לשלוח אליו את 'הנשיא' [כנראה שמקבל השיחה השמיט את המלה לא]".
- 17.6.47 – 'ימיכה' ב'עפרי': "דן אינו בדעה של 'רימון' שאי-אפשר לתת מקלט לכלי אצל 'אגמי'...".
- 17.6.47 – 'רודי': "ג'ו [כנראה בהרליה, יהודי צרפתי, סוכן אוניות 'המוסד'] שנשלח לחקור את עניין המשחיתה שליד 'הנשיא' מודיע כי אין המשחיתה נראית באופק וגם הפיילוטים [הנתבים] במקום לא הרגישו בה. לעומת זאת התענינו 'המנוולים' אצל הסוכן בקשר לכלי ['הנשיא']".
- 17.6.47 – 'רודי': "דעתו שאם יחליטו להכניס את 'הנשיא' למקלט, יכולה גם 'סידני' לשמש למקלט לכל זמן שיידרש".
- 17.6.47 – 'רודי': "משתדלים לזהות את המשחיתה בקרבת 'הנשיא'".
- 18.6.47 – 'אנדרה' ('סידני'): "החביות [דלק] הוטעו על 'הנשיא'".
- 20.6.47 – 'רודי': "על 'הנשיא' שמירה של 4 אנשים [כנראה שוטרים צרפתים]".

- 20.6.47 – מרסיי - יוליק [ברגינסקי] – יצחק רב הנשיא [מי האיש?]: "מודיע ש'הנשיא לא בא בחשבון בים השחור בחדש ספטמבר".
- 23.6.47 – 'דניאלה': "במקרה שתצטרך לתת ½ מהאנשים המעפילים, תזדקק בהחלט ל'חומה' [הכוונה לתכנית העמסת 'אקסודוס' 47 באיטליה].
- 24.6.47 – 'רודי': "שביתה כללית ב'סידני' המעכבת את העבודה. נמסר ל'רודי' שעליו להכין את 'הנשיא' לעבודה בהתחלת יולי. ו'אורה' – לסוף חודש זה". מודיע כי 'הנשיא' קבל הוראה לא לצאת בלי שתהיה עליו ביקורת. 'המנוולים' שלחו מכתבי איום אנונימיים לכל מיני אנשים בנמל 'הנשיא' [P.d.B], בקשר ל'נשיא'. 25.6.47 – 'רודי': "מקווה שמחר יוכל לקבל את הדלק עבור שני הכלים ['הנשיא' ו'אורה']... התברר סופית כי הכלי הנמצא ב'סידני' (המשחיתה) מיועד במיוחד לנו. כרגע נמצא הכלי בנמל ומקבל דלק".
- 26.6.47 – 'רודי': "רוברט האיש מס' [נמל סט] יבוא מחר ל'סידני'. (סט נקבע כמקום היציאה)..." [בשלב זה התגבשה ההחלטה על העלאת המעפילים בנמל סט, צרפת].
- 27.6.47 – 'רודי': "הכנות 'הנשיא' מתקדמות בסדר. מקווה שיהיה מוכן בזמן... רוברט ביקר אצל 'רודי'. בפיו אין כל חדשות".
- 2.7.47 – 'רודי': "יש לו רפסודות [להצלה במקרה חרום] רק ל- 2.500 איש ל'נשיא'".
- 4.7.47 – 'רודי': "האיסור על העבודה [העלאת מעפילים] בס' מעמיד אותנו במצב קשה. אין שום מקור [יתכן וצ"ל מקום] אחר שמשם אפשר לעבוד במימדים אלה. מחוסר ניסיון במקום וחוסר קשרים, מרסל [מי זה?] יוצא היום לס' לבדוק את העניין. רוברט מאשר שהעבודה בס' יכולה ללכת בסדר".
- 4.7.47 – 'רודי': "אם לא תהיה כל ברירה, מציע את ל' [כנראה נמל לה-סיוטה] במקום ס', אולם זה יצריך חידוש הקשרים המשטרתיים והימיים [מהתקופה ש'חיים ארלוזורוב' שהתה בנמל בסוף 1946]. מבחינת המשטרה – ס' לגמרי בסדר".
- 5.7.47 – 'דניאלה': "תובעת שאברהם ז.⁴ יחזור [לאיטליה] וגם הפועלים 'הבינימיניים'. בייחוד דחופה חזירתו של B.P. [אחד הנגרים], ילדו גוסס והמשפחה תובעת חזירתו".
- בשלב זה הוכנו ע"י 'מעבדת' 'המוסד' 'תעודות' לכל מעפיל].
- 5.7.47 – 'רודי': "החשש הוא מהביטחון הימי של הצי הלאומי... [הצרפתי]".
- 7.7.47 – 'רודי': "... השביתה פרצה, כנראה רק ב'סידני'. כרגע זה מונע את האפשרות להעביר את הרפסודות ל'נשיא'... טרם נתקבל המכתב [תעודת ביטחון שייט] עבור 'הנשיא' מהביטחון הימי".
- 8.7.47 – 'רודי': "למרות השביתה, מבטיח הקבלן שאת משלוח האנשים [המעפילים] אפשר יהיה לסדר. מנסים עכשיו להתגבר על הקושי של משלוח האוכל והרפסודות. תעודת הביטחון ל'נשיא' טרם נתקבלה".
- 9.7.47 – 'רודי': "הכול מוכן. מאה וחמישים מכוניות משא תיקחנה את האנשים. 'הנשיא' יצא אחרי הצהריים באופן שיגיע לס' [לנמל סט] עם רדת היום, ורק אז יצאו האנשים מ'סידני'. 'רודי' מבקש כי אחרי הצהריים נעמוד אתו כל הזמן בקשר. 'רודי' פועל בכון לכך שמחר (10/7) לפנות בוקר יתחילו להעמיס, באופן שעד הצהריים הכול יהיה גמור".
- 10.7.47 – 'רודי': "עד שעה 06.00 עלו 300... עד שעה 07.30 עלו 1.500". [לאחר כ- 4.5 שעות]: "No News – Good News". שומרי השביתה עצרו את מכוניות המשא המובילות את הרפסודות. למקום יצא טאו [יו"ר הקהילה היהודית במרסיי] לנהל מו"מ. התמרון שרצה לעשות עם "אורה" בכדי למשוך אליה את תשומת הלב [של המשחתת הבריטית] – נכשל בגלל הסערה".
- 10.7.47 – 'רודי': "אין עדיין כל חדש, כנראה שהכול הולך למישרין..."
- 10.7.47 – 'רודי': "השביתה שהוכרזה נעשתה כללית וכתוצאה מכך בטלו את הרישיונות למשלוח האנשים. מבקש לעשות אינטרבנציה אצל CGT [ארגון נהגי משאיות] בפריז, שיתנו הוראה... לתת רישיון למכוניות. עד ברור העניין – יעכב צאתו של 'הנשיא'".

⁴ אברהם זכאי ז"ל, מ"פ הפלי"ם הראשון, שירת באיטליה כמרכז צוות הכנת כלי השייט. הפליג עם 'הנשיא' מאיטליה לצרפת, להמשך העבודות עם קבוצת נגרים איטלקיים.

בינתיים מתברר ש- 9 מתוך 12 מכוניות... שהובילו את הרפסודות – הצליחו לפרוץ... והגיעו ל'נשיא'.

10.7.47 – 'אנדרה', ס' [אבי שוורץ בנמל סט]: "בגמר ההעמסה פנה הסוכן למכס לקבל רישיון יציאה, אולם סירבו לו לפי הוראות הביטחון הימי. פנו לביטחון הימי ואמרו כי זה לפי פקודת הביטחון הימי ב'סידני'. מבקשים התערבותנו. העמיסו 4.300/4.400 [מעפילים].

10.7.47 – 'רודי': "לכלי יש שתי תעודות מהביטחון הימי: 1. שיכולה לצאת (עניין הנוסעים לא מוזכר). 2. שהכול בסדר וכי יש חגורות ל- 4.300 איש. התעודות נמצאות על הכלי. לא ברור אם לתעודה השניה יש העתקה בכלל ואם היא נשלחה ל'סידני'. היא ניתנה ע"י הידיד, פקיד מהביטחון הימי והיא כעין "פרטית". את האיסור על היציאה קבל כנראה המנהל שלו בהעדרו, כי הידיד היה על הכלי. מכיוון שההתערבות של 'סידני' היא איננה נורמאלית מבחינת הפרוצדורה, כי ס' אינה תלויה ב'סידני', אין ספק כי יש כן התערבות של 'המנוולים' [חצי שעה לאחר מכן]: "יש תקווה כי עניין הרישיונות לנוסעים יסתדר. עלינו כאן בכל אופן לפעול. בינתיים נותן הוראה ל'נשיא' לצאת" [להפליג ללא הרישיונות].

10.7.47 – 'אנדרה', ס': "איש הביקורת הימית מודיע שהוא תלוי ב'סידני' וש'סידני' נתן לו את ההוראה. הוא יכול לברר את העניין רק ב'סידני' ואינו יכול לפנות [ישירות] לבריה [פאריס]. 'אנדרה' מאמין שלאחר שהאיש ידבר עם 'סידני', יסכים לפנות לבריה. מאשר שהעלו כל מה שהיה ב'סידני' [דהיינו את כל המיועדים להעפלה], פרט לאנשי ע"ד [עלייה ד'. המיועדים לעלות בדרכונים מזויפים]."

10.7.47 – רענן [מי זה?], בס': "התעודה שדורשים בשביל לאפשר לכלי לצאת היא [אישור בינ"ל לבטיחות-שייט]... תעודות אלו (לפי דברי איש הביקורת הימית) היו לנו במקרים הקודמים. יש להשיג אפוא derogation [הקלה] של הפקודה הזו ואישור ליציאת הכלי בתנאים של כלי מוביל צבא. התברר לגמרי כי יד 'המנוולים' בדבר".

10.7.47 – 'רודי', שעה 17.30 [כ-4 שעות מסיום ההעמסה]: "טרם קבל אישור מהנמל על צאת 'הנשיא'... קיבלו את הרישיון לתנועת המכוניות". חצי שעה לאחר מכן 'רודי' מדווח: "הנשיא יצא מפ' ב' [פורט דה-בוק ?] בשעה 16.30 ותגיע בין . 21-22. האנשים יתחילו לצאת בשעה 21.00 [דו"ח לא ברור. מאין לאן היא יצאה ? . העלאת המעפילים נערכה בנמל סט].

10.7.47 שעה 19.00- 'רודי': "ניתנה להם הוראה לצאת בכוח עצמי [ללא גוררת ו/או נתב]."

10.7.47 [בין השעות 19.15-24.00 נערכו חילופי שיחות עם המטה בפאריס על כספים שיידרשו לתשלום עבור שירותי גרירה ו/או נתב] רענן, ס': "יוכל לשלם כמה שיידרש שניים, שלושה ויותר 'גדולים' [1 'גדול = \$1,000]. שני שוטרים הועמדו ליד הכלי". 'רודי': "נמסר לו שעליו להביא [ממרסיי] כסף לס' – יוצא בעצמו לס' ". 'אנדרה': "מחפשים אחרי אפשרויות של שכירת כלי מושך [גוררת]". מ'בן יהודה [שאול]: נמסר להם לא לחסוך על כל הוצאות – להבטיח פרנסת כל אלה [הצרפתים] שיאבדו את משרותיהם – לשלם עד 5 'גדולים' [\$5,000]."

11.7.47 - 'אנדרה' (בדרך מס' ל'סידני'): "הכלי יצא בשעה 05.30 בעזרת פיילוט ונמצא כבר במרחב. בחוף עמדה משחיתה".

11.7.47 – 'רודי': "מעריכים את מספר העולים ב'נשיא' ב-4,500 איש (לפי אבני [מי זה ?] כ-4,700".

11.7.47 – 'רודי': "עם צאתו עלה 'הנשיא' על שרטון. ירד ממנו והמשיך. הוא מלווה ע"י משחיתה".

נתיב ייסורי ההתארגנות היציאה לדרך, שנמשך מינואר 1947, הסתיים, ונסללה הדרך לדרמות של ההתנגשות עם הצי הבריטי ליד חופי הארץ והגירוש של המעפילים ע"ג אוניות הגירוש לגרמניה דרך פורט דה בוק, צרפת.

< 'רודי'-שמריה צמרת

מפת נמל סט. הנקודה האדומה מציינת את מקום עגינת האקסודוס בנמל